

za pomoc, spolupráci a pochopení vybraným muzejním kolegyním a kolegům, včetně rodinných příslušníků; na klavír zahrála jeho vnučka, která pokračuje v hudební tradici rodiny.

Vlastní výstava sestávala z dokumentačních a obrazových materiálů různého druhu. Vedle písemností jako výzkumné zprávy, knihy a fotografie to byly CD, DVD s filmy, ale i realističtější ukázka jeho pracovního stolu coby odborného muzejního pracovníka. Stěžejní součástí výstavy, jež ovlivnila zásadní vizuální dojem, byly velkoformátové barevné fotografie, tj. výběr z autorovy rozsáhlé fotografické tvorby na různá témata z domáčího i zahraničního prostředí: zachycovaly současné moravské folklorní tradice, ale i život a rituály exotických etnik v Etiopii, Nepálu nebo na Srí Lance, kam se jubilant v posledních letech vypravil. Jeden výrazný tematický okruh tvořil Balkán, jímž pravidelně putoval s brněnskými kolegy, etnology. S ním souvisel cyklus prezentující jihoslovanské pravoslaví, který vznikl v návaznosti na oslavy příchodu Konstantina a Metoděje na Velkou Moravu, a dočkal se v roce 2013 i knižního zpracování jako *Podoby víry. Obrazem i slovem po stopách cyrilometodějské tradice*.

Že má za sebou Pavel Popelka rozsáhlé literární odborné i beletristické dílo, dokládaly prezentované knihy opírající se o jeho cestovatelské zážitky, ale i inspirované rodným krajem jako uvedené sbírky lidových písní. Prostřednictvím audiovizuální techniky

byly prezentovány i Popelkovy autorské filmy i folklorní pořady. Přehlídka filmů s muzeologickou problematikou MUSAIONfilm patřila díky němu k trvalým akcím brodského muzea. Na počátku jeho „filmařiny“ stála spolupráce s Československou televizí.

Úspěšnou profesní kariéru Pavla Popelky dokládala obdržená čestná uznání, z nichž poslední je cena ministra kultury „Artis Bohemiae Amicis“ za šíření dobrého jména české kultury (2024). Na dvou výstavních panelech se návštěvník mohl seznámit se sumárem veškerých aktivit Pavla Popelky ve všech zmiňovaných oblastech, ať už literárních, výstavních a filmových, který je více než obdivuhodný. Ukazuje neobyčejnou šíři jeho zájmů, které byly výstavou bezezbytku dokumentovány a prezentovány.

Miroslav Válka

Ústav evropské etnologie
FF MU Brno

Boty. Odras tradice

Brno, Moravské zemské muzeum,
Dietrichsteinský palác,
18. 10. 2024 – 13. 4. 2025

V polovině října loňského roku byla v přízemních sálech Dietrichsteinského paláce na Zelném trhu v Brně zahájena výstava jednoduše nazvaná *Boty. Odras tradice*. Jednalo se o interdisciplinární počín, pro jehož realizaci se spojil Etnografický ústav Moravského



zemského muzea s Fakultou multi-mediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Cílem autorů bylo prezentovat sbírku tradiční a dobové módní obuvi spravovanou Etnografickým ústavem MZM a tímto fondem inspirované práce studentů a studentek ateliéru Design obuvi FMK UTB. Autorkou scénáře a koordinátorkou projektu ze strany muzea byla kurátorka sbírky textilu EÚ MZM Gabriela Rožková. Za fakultu se na scénáři podílela vyučující ateliéru Design obuvi Lucie Trejtnarová a ředitelka Kabinetu teoretických studií Helena Maňasová Hradská. Architektonické řešení výstavy navrhli studenti ateliéru Tvorba prostoru Lenka Kuchtová a Matias Strzyž, grafickou podobu výstavě dala studentka ateliéru Grafický design

Eva Múčková, na tvorbě a organizaci doprovodného programu se podíleli studenti a studentky ateliéru Arts Management.

Etnografický ústav MZM v rámci svých aktivit dlouhodobě rozvíjí koncept nazvaný *Tradice a design*, který na tomto pracovišti iniciovala a formulovala emeritní vedoucí Hana Dvořáková. V jeho pojetí nemá být muzeum pouze místem, které uchovává doklady lokální a národní paměti, nýbrž je také institucí, jejíž sbírky a fondy přispívají k rozvoji současné kultury. V rámci tohoto konceptu již bylo realizováno několik výstav (*MEMORY – Liběna Rochová reflexe tradic v oděvních objektech*, Brno, MZM 16. 10. – 31. 12. 2012) a instalací (*Intervence I. – Jídelní židle Máňa*,

autorka: Miriam Danielková, Brno Art Week, MZM, 17. – 23. 4. 2023, *Intervence – Florální objekt*, autor: Přemysl Hytych, Brno Art Week, MZM 21. 4. – 12. 5. 2024). Ve spolupráci s FMK UTB – ateliéry Design oděvu a Design šperku se v letech 2015 a 2016 uskutečnily dvě výstavy nazvané *Budoucnost tradice I. a II.* Ve všech těchto projektech však šlo spíše o ztvárnění a prezentaci obecného osobního vztahu autora/designéra k tradiční lidové kultuře, k němuž muzeum poskytlo teoretické zázemí a výstavní prostory. V případě výstavy *Boty. Odras tradice* se její autoři snažili koncept posunout o něco dál a studentům a studentkám všech ročníků ateliéru Design obuvi dali možnost inspirovat se a pracovat s konkrétními sbírkovými předměty, ke kterým si následně na základě odborných konzultací, hlubšího studia a vypracovaných rešerší vytvářeli vztah. Inspirací tak mohl být výrobní materiál, způsob jeho zpracování, výzdoba obuvi nebo například příběh nositelky/nositele, dal-li se vyčíst z karet muzejních předloh.

Výsledky studentských kreativních procesů mohli návštěvníci posoudit v nápadité výstavní instalaci. Představeny zde byly například dámské nazouváky s vrapovanou nártovou částí a s červenou podrážkou, které vycházely z kyjevských ženských shrnovaček či minimalistické dřeváky s hladkým usňovým svrškem a podešví vymodelovanou na 3D tiskárně z ořechového dřeva, inspirované

baťovskou obuví s dřevěnou dělenou podešví. Snad až uměleckým objektem byly vysoké sandály ze spletených usňových pásků, které inspiračně vyšly z ozdobného proplétání používaného na hanáckých přezkových střevících. V současnosti akcentovaný ekologický přístup v obuvnické výrobě reprezentovaly pánské šněrovací polobotky zhotovené z recyklovaných usňových a textilních materiálů či designové tenisky zdobené prošíváním, jež byly inspirovány dětskou obuví podomácky ušitou ze zbytků vlněných látek ze zaniklých brněnských textilních továren. Každý vystavený obuvní pár byl opatřen popiskou a dalšími rozšiřujícími informacemi.

Různorodost exponátů a členitost výstavních sálů vyřešili autoři tak, že prostor řadily ve dvou rovinách. Jedna část výstavy byla organizována podle dějové linky a ztvárněna jako hody, coby dříve i nyní oblíbená společenská událost. Návštěvníci z foyer vstoupili do úzké chodby s abstraktní projekcí obchůzek chasy, která je přes náves se skupinou stárků s hodovými atributy přivedla do sálu/hospody, kde se hodového veselí účastnili fiktivní nositelé vystavované obuvi. Tento způsob prezentace umožnil autorům volné mísení muzejních a designových exponátů.

V druhé části výstavy se stal organizačním kritériem přímý vztah mezi muzejním objektem, který se odráží v současné ateliérové realizaci. Princip odrasu byl nápaditě ztvárněn pomocí zrcadlové konstrukce s efektem periskopu. Intimnější prostor pod

schodištěm pak návštěvníkům poskytl vhléd do procesu výroby obuvi v minulosti (vybavení ševcovské dílny z Kostic ze třicátých let 20. století) i nyní (pracoviště současného designéra s videoprojekcí zachycující práci studentů ateliéru Design obuvi).

Nutnou součástí výstavního projektu byl stejnojmenný katalog s fotografickou částí vystavovaných exponátů s krátkými komentáři a odbornými texty, na kterých se autorsky podíleli kurátorky Etnografického ústavu MZM Hana Dvořáková, Věra Colledani a Gabriela Rožková a pedagogové FMK UTB Helena Maňasová Hradská, Lucie Trejtnarová, Eva Klabalová a Oldřich Vojta.

K výstavě byl připraven také bohatý doprovodný program, který zahrnoval

nejrůznější rukodělné aktivity v rámci výstavního prostoru i během speciálně organizovaných workshopů a dětských příměstských táborů, interaktivní prvky poskytující zpětnou vazbu designérům obuvi i autorům výstavy, panelovou diskusi se současnými obuvními tvůrci či obuvní přehlídku studentských prací.

Při vernisáži autorky vyslovily přání, aby se výstava stala platformou pro dialog mezi minulostí a současností a návštěvníkům ukázala, jak mohou být tradice a současný design propojeny, a to se jim dle mého názoru podařilo.

Věra Colledani
Krumvíř